

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica - Cod. Ettenheim-Münster 289

Aristoteles

[S.l.], [17. Jahrh.]

Disputatio 2da

[urn:nbn:de:bsz:31-130062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-130062)

etiam partiale vel cuj pars, ut in hac propositione simpliciter cuj que e
diligens proficit, ferus e cuj diligens proficit. Item e hoc e simplex
Regē longē vera ppitio, quia ima ppitio qd fultum.

Propositio dividit coniventa in copulativam conjunctivam
hypotheticam et causalem. Copulativa confod ex pluribus ppitio
tionibus simplicibus conivent per particulam et vel nec est et debet
ora et paulo, vel nec debet ora nec paulo. ad hoc ut ppitio
Copulativa sit vera, debent oia membra ee vera quia n solum
affirmit veritatem propositionem simplicem. Ita etiam earum
simultatem. Idem patet affirmat vel negat de fingulis, vnde
ut sola ppitio sit falsa sufficit unum membrum ee falsum quia
si vel igno n verificat, hoc ipso ppitio non e conformi suo
obiecto, et consequenter falsa.

Conjunctiva dividitur sicut ex pluribus propositionibus simplicibus
conivent per particulam vel et vel debet ora nec est et debet
vnde. ut hoc ppitio sit vera sufficit unum membrum ee verum
quia n affirmat simultatem, licet nihil obid, etiam si oia sit
vera.

Conjunctiva hypothetica vel conditionalis e in qua plura orationes
conivent per particulam si, nisi, etc. vel si sol huc dicit e potest
hoc ee vera licet nec conditio nec conditionalium existat, modo hoc
conivent inter conditionem et conditionalem, conditionalium autem
n debet quomodo unum sequi conditionem, sed cum aliqua dependentia
vel post particulam si ad conditionalium ppitio, vnde, coniventia
vnde v.g. si sol huc dicit huc dicit alij falsa e conditionalis, vnde
dico. si de de pua, moy e coeum, ubi particula dicit n potest
adhiberi: sol y fer e etiam e causalis, si filius tibi, proficit, particula
quia v.g. quia sol huc dicit e.

Quidam vultis in absolutam et modalem. absoluta vel categorica
dicit simpliciter proter in e vel n in e, facta vel debet n in e.
modalis autem exprimit modum proter in e vel n in e, facta vel
hoc necessario e oia et quomuy plura sunt modi, hic dicitur tantum

Quatuor agis scilicet his: necessarium contingens possibile et
 impossibile et possibile. illud nota quod in positione modali duo
 inventiones sunt inter se distinguenda scilicet dictum ad modum;
 modus est ergo signum, quo modo verbum inquit factum, dictum est
 qua proprie dicitur. V.g. in hac propositione: possibile est de se incurrere
 in peccato est modus reliqua dictum. modus iste potest affirmari vel
 in sepe dicitur vel composito. Et in sepe dicitur sic dicitur: possibile
 est album esse nigrum. id est factum nunc album potest amittere albedi-
 nem et nigrum. in sepe composito scilicet possibile est subigum esse nigrum
 quia doctrina est pietas et modus sine potest sine fine dicitur: possibile
 ad veritatem propositionis modalis, et propter convenientiam quodammodo
 modo convenientiam quo affirmat.

Quae etiam sunt de enumeratione, quae se contra exponibile, quia propter
 particulas tantum proter et solum et ergo et exponi debent per aliam
 propositionem. sunt ita in triplici classe. una est exclusiva exponibilis si
 factum affirmat particula tantum solum est. ut solum Petrus scribit
 hinc vocat suppositio de facto exclusiva quia facta excludit, si enim
 si est affirmativa dicitur exponi: et Petrus scribit et multi alii scribit. sicut
 particula ita affirmat proter v.g. Petrus solum scribit, dicitur proter de exclusiva
 proter, quia omnia proter excludit cum sepe sit. Petrus scribit, nihil aliud
 scribit. si vero exponibilis est negativa sive si particula excludit
 negat exponit. Et per dicitur dicitur ut non affirmativa et non
 negativam v.g. si dico Petrus non solum scribit, hoc erit exponibile. et
 Petrus non scribit et si scribit facit ad huc aliquid aliud. si tota propositionis
 affirmativa exclusiva est affirmativa. tunc id quod excludit exponit nega-
 tive, si vero tota negat, tunc id exponit affirmativa et potest dicitur.

Exclusiva exponibilis est per particulas proter et solum et proter et
 solum, sed excepto solum et ergo. hoc proprie dicitur scribit proter Petrus
 sic exponit, Petrus non scribit et de reliquis scribitur. dicitur tamen
 ergo quo fit exceptio est universalis, et particula proter affert
 tamen in universalis contentum aliam non indiget expositione, ut si
 dico aliquis hoc scribit proter solum, itam nulla verborum
 proter tamen quia in ma ergo a quo est tantum particularis, et in
 secunda ergo hoc non continet in universalis.

Exponibilibus reduplicatio exponit per particulas, quae
 quatuor: si reduplicativa est affirmativa exponit per tres con-
 iunctivas, easque tres, si vero est negativa, ubi scilicet particula
 negat, exponit per tres disiunctivas, et sic sufficit numerum
 membrum et terminum etc: hoc affirmativa? Per quae logicus
 dicitur. sic exponit. Per quae logicus, et logicus dicitur, et tunc
 quare dicitur est logica. hoc vero negativa, Per quae
 logicus est musica, sic exponit, vel per quae non est logicus vel non est mu-
 sica, vel logica non est causa musica: numerant aliqui inter ex-
 ponibilibus alios propositiones insolubiles, in quibus quidquid concedat
 orobis, ut si quis de se diceret: ego sum falsa. sed parum
 utile, cuius ingenio verationis ad chimeras sua oblegan-
 do licet et talis propositionem vocaliter quis populo proferre, in intell-
 ectu tamen non potest aperiri, quia a se habet contradictionis.

Capitulum 2um

Quid sit oppositio et oppositio propositionum.

Oppositio est diversitas duarum propositionum eodem subiecto et
 praedicato habentium vel in qualitate vel in quantitate vel in utroque
 scilicet per qualitatem intelligitur affirmationem vel negationem
 per quantitates universales vel particularitatem: debet autem
 verbum et praedicatum in utraque propositione cum visum circumstantiis
 verbis et adverbis accipi: Quae sunt tres oppositio, contra-
 riorum scilicet, subcontrariarum, subalternarum, et contradictoriarum.

Contradictoria sunt duae propositiones universales habentes idem subiectum
 et praedicatum, quarum una est affirmativa, altera negativa, vel
 habet ad se, nullus habet ad se.

Subcontrariae contra sunt duae propositiones particulares, differentes
 in qualitate, ut aliquis habet est puer, aliquis habet non est puer.

Subalternae opponunt sibi in sola quantitate, ut
 aliquis civis est bonus.

Contradictoria sunt duae propositiones opposita sibi secundum
 quantitatem, et qualitatem: sive quae habent sive quae habent
 idem subiectum et praedicatum, una utraque sit affirmativa altera negativa.

Marginal notes on the left side of the page, partially obscured and difficult to read.

AA.

una universalis, altera particularis, vel utraque singularis, ut si
homo est animal, aliquid homo non est animal, sed homo fortis, sed homo non fortis
quoniam multae propositiones singulares, si agnoscat per se de propositionibus
requirunt se semper de eodem communem affectum sive de particulari,
vel universalis, aut utriusque in agere de singularibus, aliquid
adeo esse semper contradictoria de lege, non de modo enunciandi: de
quibus aliis sequentes leges statuo

Contradictoria

Lex prima contradictoria non potest simul esse vera nec se sola
sed una vera, altera falsa, et falsa. per hoc patet quod si idem se
proposuerit esse verum, quod contra rationem naturae, probat se hic contra-
dictoria, ut loquar, aliquid equus non currit. si enim verum est quod
equus currit, tunc certum est quod idem equus currit, quam parti-
cularis propositio negat currare: si autem hoc idem propositio sit
vera, tunc eandem equum currare et non currare hoc autem idem est
ut est et non est, quod idem equus est et non est idem sequitur si utraque
falsa.

Lex secunda contradictoria propositione non debet, sive, nec minus negare,
vel affirmare, quam propositio sit, sed ad alteram solam propositionem.
si enim affirmat, vel negat, tunc utraque potest se contrarietate:
ut homo est animal, aliquid non est animal, nullus homo est homo, aliquid est homo.
si vero sive negat, sive affirmat, ut si homo est bestia, sed homo non est bestia
utraque est falsa: in qua patet, utrumque non est bestia, et hoc idem est
si propositio quod tunc patet si sit bestia: idem dicitur de his quae curramus,
aliquid homo non currit, propositio quod solus homo non currit.

Contraria

Lex prima, non potest simul esse vera, ostendo. si se proposuerit
vero haec propositio: quod homo currit, nullus homo currit, et hoc
falsum vero, aliquid homo currit, aliquid homo non currit, si autem
sequitur contradictoria. quod patet, quia ex veritate propositio
veritatis vel universalis propositionis non potest inferri veritatem pro-
positionis se altera, vel particularis.

Lex secunda, in materia contingenti, potest se esse falsa, quia hic
non licet ex falsitate propositionis inferri falsitatem

particularis, ut est hoc est dactylus, nullus hoc est dactylus, ponere quod
falsum, vel quod est dactylus, tunc utraq; erit falsa.

45

Lex ista in materia vera necessaria vel impossibilis non potest
esse falsa, nec vera, ut in his: ut hoc est dactylus, nullus hoc est dactylus.

Subalterna.

Lex una potest esse vera, vel falsa. In materia contingenti
autem una vera, altera falsa, ut est hoc est dactylus, aliquis hoc est
dactylus, in materia vero necessaria vel impossibili, utraq; debet esse
vera, vel falsa.

Lex una ex falsitate propositionis subalternata, vel particulari
vix recte inferatur falsitas subalternanti, nisi sit verum: sic
est falsum est quod aliquis militum est bonus, etiam falsum est quod
aliquis est bonus.

Lex ista ex veritate subalternanti inferitur veritas subalternata,
sed non vice versa: sic verum est omnem militem habere gladium
et verum est quod aliquis militum habeat gladium, sed non vice versa.

Subcontraria.

Lex una est, quod respicit in materia contingenti, vel vera, vel
falsa, et aliquis hoc est dactylus, aliquis hoc non est dactylus, sed non sunt falsae in
eius materia: si est prioris etiam propositionis, vel vera, vel falsa, tunc
est falsa, aut contra subalternanti, si autem sequantur contra-
dictoria.

Ex dictis notatur in hoc non esse contradictoria, sicut
est pro, et contra, quia utraq; propositio est affirmativa et de
eodem in supponente, sed hoc sunt contradictoria, sicut pro, et
contra, et pro, et contra, posterioris est propositio, sicut est dactylus
vel non est dactylus, si quis non est pro, quod sunt propositio
prioris propositionis: neque nota est hoc affirmativa et vero negativum
ad insimulantes, sicut pro, et contra, est pro, et contra, uti pro, inferitur
consequente quam propositum suum in ostente.

Notatur etiam quod plura non sunt, ut est hoc, pro, et contra,
aliqui hoc sunt dactylus, proprie loquendo non est contradictoria,
quia utraq; potest esse falsa, cum pro, negant quon requirantur,
neque videtur habere eandem substantiam, non autem agitur de eadem

De oppositis que habent idem subiectum. posunt ten' dici opposita
 de lege & de modo enunciandi, quia feruntur lege, et subiecto
 potest et forma & materia. posunt et numerari inter contradictoria
 si vide exponant. sic si inu' habet hunc sensum, existunt nulli
 hanc sololiter, atq' sololiter hunc danti, et secunda hunc. vel
 aliqui ex ipis nulli sololiter & existunt, vel si existunt, factum
 n' atq' siue aliqui n' sololiter sunt danti, hinc quod idem n' ex
 illis n' est op'ly. hinc vero pp'ly aliquid hanc n' currunt
 contradictoria e' hanc, atq' hanc currunt factum n' d' n' n'.

Ita multa alia pp'ly posunt e' se n' e' contradictoria prout
 exponant.

Abbas etiam ferè dicendum de his pp'ly. atq'
 binariis pp'ly sololiter in caelo, aliqui binariis pp'ly sololiter n'
 e' in caelo. idem atq' pp'ly sololiter sunt in caelo, aliqui pp'ly n' sunt in
 caelo, atq' hanc puri recurreunt in p'dam aliqui puri hanc n' recurreunt
 in p'dam, quod n' sunt contradictoria idem e' e' et si dicitur:
 aliquam collectionem a pp'ly sololiter n' e' in caelo, quod sololiter e'
 sunt autem contradictoria si illa exponit. & binariis pp'ly sololiter
 sololiter e' in caelo, aliqui binariis pp'ly sololiter n' sololiter in caelo
 vel aliqui opinario de:

Solunt obiedione aliquae.

Primo ino potest ex veritate sololiter inferri veritas pp'
 alterandi. go lege nostra n' hanc sunt. proboliter bona
 e' consequentia aliqui hanc e' d'at, q' d'at hanc e' d'at. go hanc e'
 antey. p'p'ly n' antey. ad proboliterem d'p'ly antey bona e'
 consequentia materialis. Ab antey formalis n' antey illa
 autem e' bona materialiter, quo d'at in aliqua materia bene
 concludit, ut in necessariis, n' vero in ois e' contingenti.

Primo vero, ha pp'ly, ac ad e' r'ale, nullum ad e' r'ale
 sunt contraria, sed in materia necessaria, ad hanc ubiq' e'
 falsum r'ale r'ale, q' regula n' e' bona. q' ino e' pp'ly inordinata
 de quibus n' agit regula. ito nego quod sunt in materia necessa-
 ria, quia atq' illa ad e' r'ale, quod n' d'at, ad r'ale sololiter.

Primum r'ale r'ale
 q' d'at in q' d'at
 n' e' necessarium
 nec impossibile, atq'

Primo r'ale si dico: atq' hanc r'ale, aliqui hanc n' r'ale, sunt
 contradictoria, quid si autem nulli hanc existere? non ubiq'

epel falsa, si dno obrags eel falsa et regula eel falsa pro 49
ibis. si n eand falso pro ibi do. Regula loquunt de falso
peronele p. rdo e contradictoria si dno ppositionis longu e aliqui
do vel n dicit, vel si existit n regid dno e hoc e vera ctina
falsa.

Quia, pro falso contraria posuit se e vero. qo n fund
varia proo contiam appropila fund affirmatio et neg
alio eudem de eodem fualo qo n posuit se e vero vel
n fund opposita. p. conepo on tene si contiam ad probaliam
dico on tene appropila fund affirmatio et negatio eudem de
eodem fualo suppositionis. de verificationis si ubi qd
ppositionis fualum e aliqui hoc si: siq fualo de iuridite
qo idem e fualo suppositionis licet n verificet in eodem
individuo. unde disjunctiva suppositio n censet e diversa
a distributiva, n qua feret continet fualo par in toto.

si qo iat hoc e hoc fund contradictoria: nullo oculi e
necessario ad videndum aliqui oculi e necessario ad videndum.
p. dno si n variat suppositionem do si variat n. quia
disjunctiva continet n distributiva n disjunctiva, que
adequate nullo suppositionem, disjunctiva vero dum in adaequate.

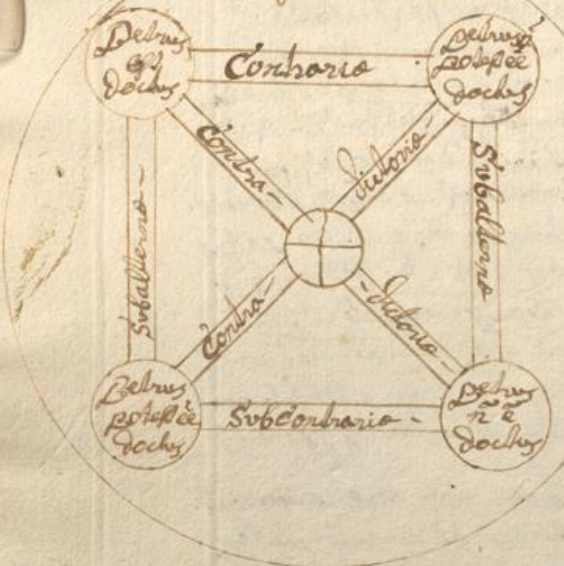
Quare ito, an hoc sint contradictoria, de aut fualo in area spe
aliquid aal n fualo in area spe. oij hao e ay hao, aliquid
hao n e ay hao. nullo eay videt, aliquid eay videt scilicet
quem christy fannid. nullo aal e fualo, aliquid aal
e fualo. p. negativit n pualiter exponit, quia vel n ferunt
idem fualum vel eandem suppositionem de qd vel n supponunt
universaliter.

Quare rdo an hoc sint contradictoria, eay necessario currit
Negy necessario n currit, credo stella e pare, credo stella
n e pare, nery essentialiter e oibz, nery essentialiter n
e oibz logicis qua logicis ambulat, logicis quon logicis n ambulat
sim petro currit, sim petro n currit est. p. negoito quia
una n negat quod affirmavit altera, debet autem particula
n imediate poni antemodum adverbium vel particula exponi-
tium. vi: eay n necessario currit, n credo se pare, stella, logicis
n qua logicis ambulat, n sim petro currit est.

Quæres etiam, an hæc sint contradictoria. in quolibet urbe
 dicitur unus bonus in quolibet urbe aliquis unus non bonus idem
 necesse paulum scribere, possibile est paulum non scribere. Ad
 in unum negativæ quia est plus negat quam requiritur. sufficit
 dicere de solis conditionem prioris quod in aliqua urbe est
 aliquis unus non bonus. ad eundem effectum affirmativæ aliam
 est positivus est implicite negativus: hoc ipso est quod dicitur possibile
 est paulum non scribere, negat quod sit negativum cum scribere
 plura alia solent ex sequenti verbula.

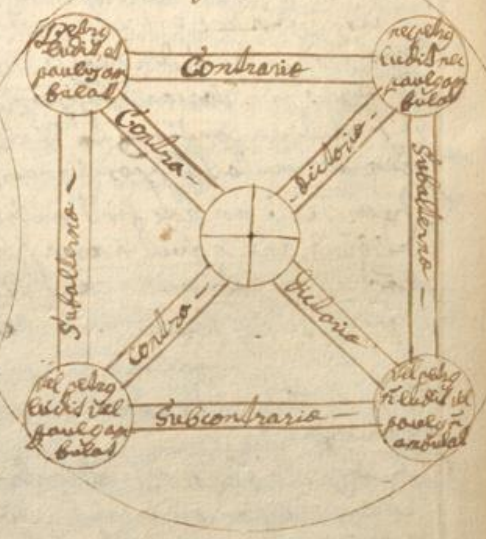
Petrus
 et
 Doctus

Oppositio
 Propositionum
 Singularium

Tabula Oppo-
 sitionum

Oppositio
 Propositionum
 Compositarum

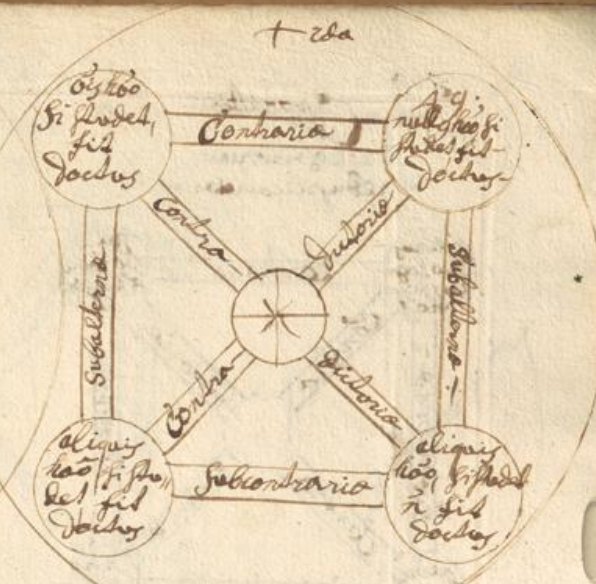
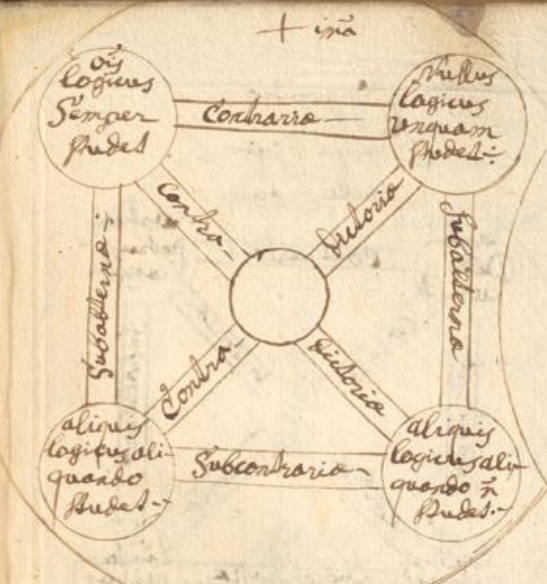

Oppositio quoad
 res temporales
 + inop

Oppositio propositionum
 Conditionalium
 + 2da

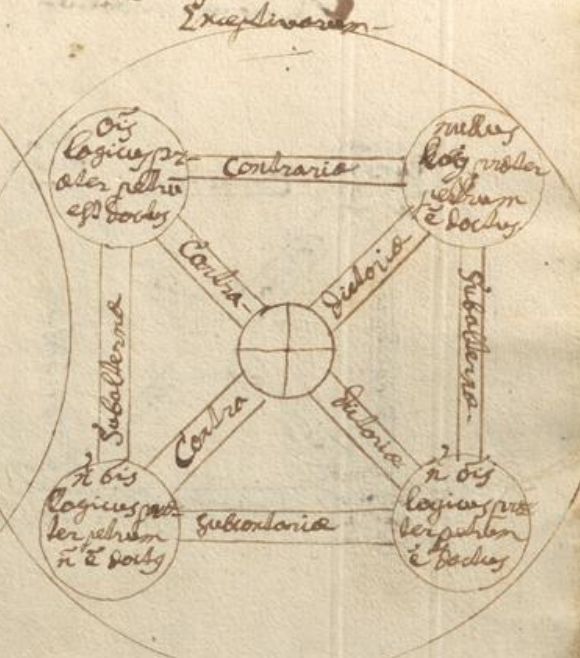
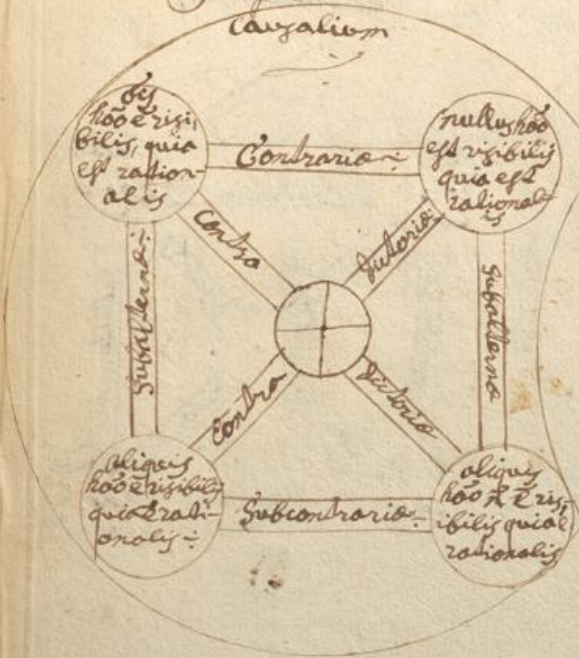
+ ina

+ da

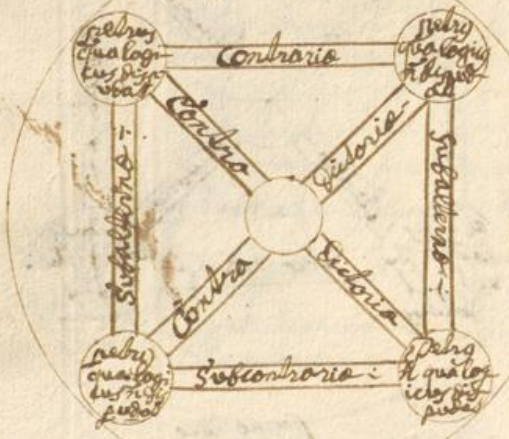

Oppositio
Propositionum
Causalium

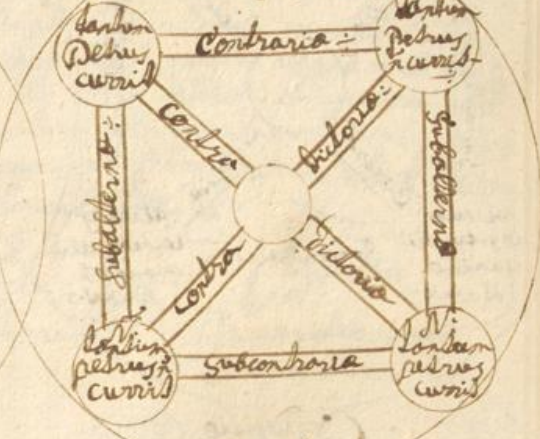
Oppositio
Propositionum
Exceptionum

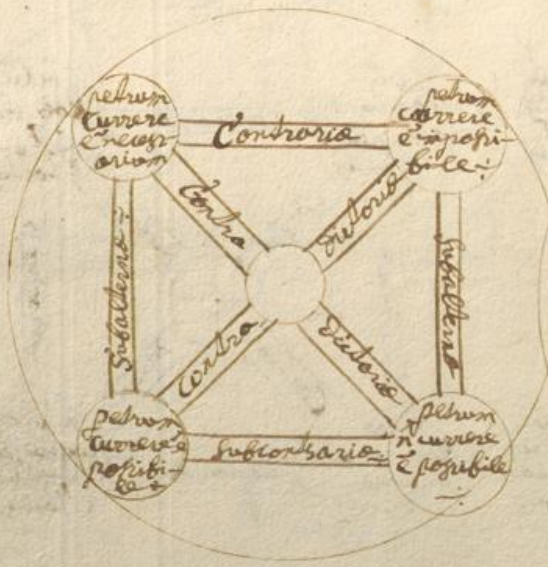
Oppositio Propositionum reipublicarum

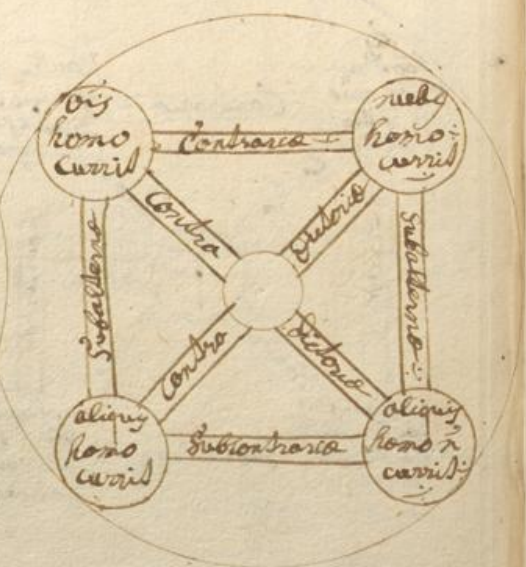
Oppositio Propositionum asseriptivam

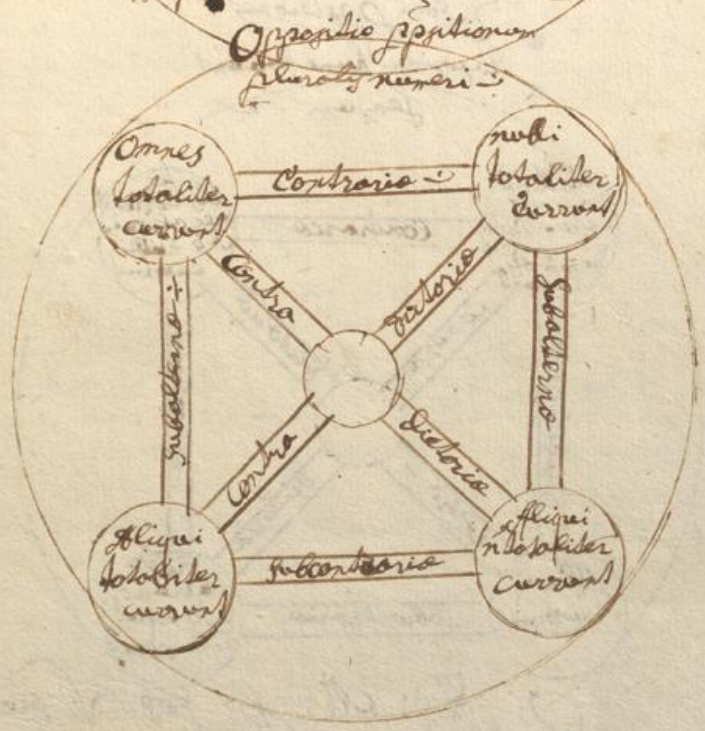
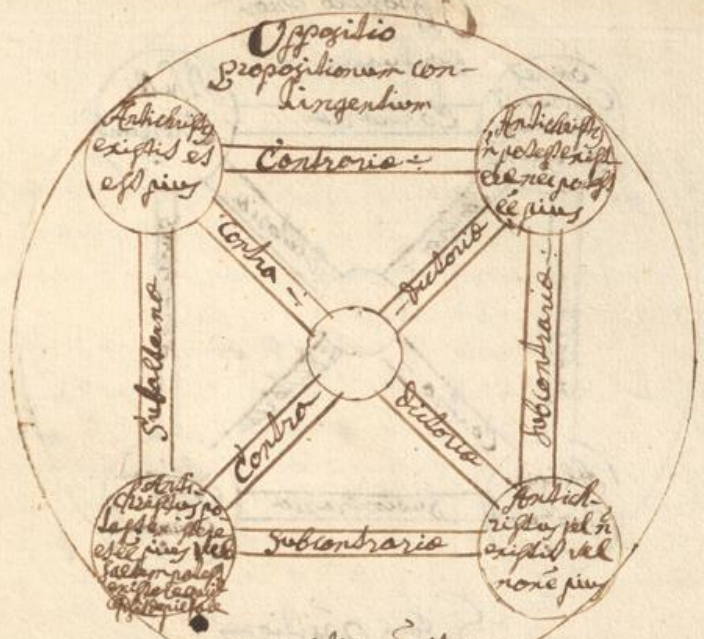

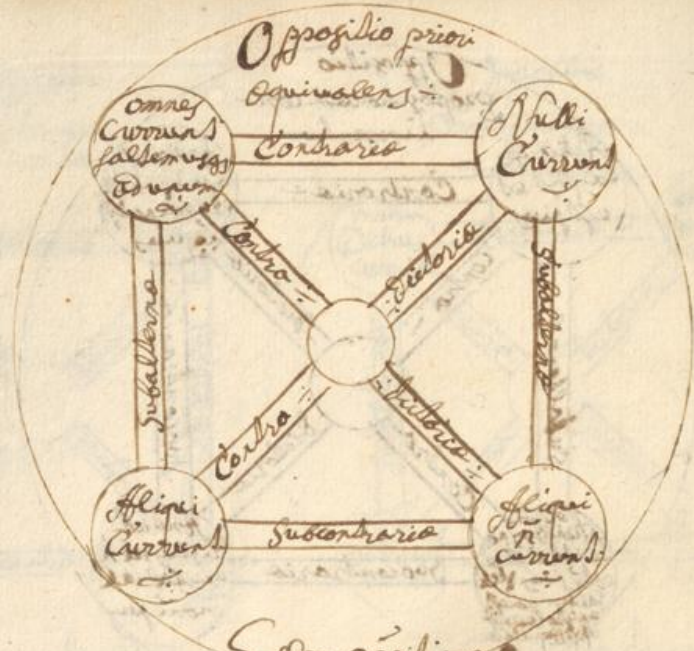
Oppositio Propositionum modalium

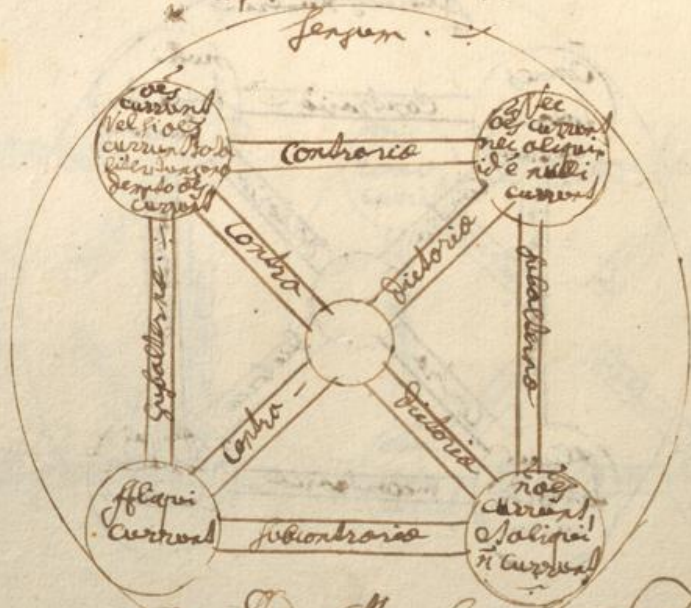
Oppositio Propositionum simplicium

Secundum propositiones
 oppositas hanc habent
 sequen.

J. F. M. S. P. V. glori.

C

[Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, possibly Latin or German. The text is arranged in several paragraphs with some larger initials or section markers.]

In quibus colligitur in voce seu per litteram e signum pro positionem
negativam universalem et per q affirmativam particularem converti
simpliciter in voce Qua per litteram e signum universalem negati-
vam dicitur posse et autem debere et per litteram a universalem
affirmativam debere converti per quidem in voce opto signum per litteram
o negativam particularem solum converti per contrapositionem.
potest quidem e universalis affirmativa quando superius predicata de
inferiori veliang deiq convertibilij de altero converti per contra-
positionem, ut qd hoc est ad qd est n hoc e n hoc, sed hujus conversionis
h premis ad artu, et ita e alij usq

De quibus autem, ut dicitur in ratione secundum qd postea in subsum
et subsum in ratione nulli servari in idem circumstantiis, quod est
et necesse e, ne quidam fiant conversiones, ut si circumlocutione, et pres
fectum vel proutem implicite positum et placere, ut explicite positu
unde sequentia pp dicitur: est mortuus fuit vivans, hic liber est illi nulli
hoc e qd hoc, hujus sensus potest fieri per petre in templo, vivans in dolo
qd hoc dicitur vivans, in ita dicitur converti: qd aliquid vivens fuit mo-
rtuus, dicitur e hujus libri, qd hoc est nulli hoc, nulli per potest fieri se-
na, Namque in in petro dicitur in ino vivum bibi hoc est sed
ita, qd est quod nullo e mortuus fuit aliquid vivans, qd aliquid quod erat
vivens, nullo e mortuum, qd aliquid erg petri e hic liber, qd qd hoc
collocatue simpli ne hoc, sicut in simpli, qd nulli potest fieri per
e per qd aliquid existens in templo e petro, vivum e existens in
dolio, qd aliquid existens in dolio e vivum, hoc e bibens vivum, qd
aliquid bibens vivum e hoc.

Ad idem ulterius universalem affirmativam posse converti simpliciter
in materia necessaria n vero in contingenti, sed ita conversio e solum
notariolite, bona, sicut ea negativam in materia necessaria autem
serbar affirmativa de subto infinito, ut hoc n hoc est n hoc
lay, n autem in materia contingenti, ut qd dicitur n qd qd n qd
Dicitur hoc conversio e nota nulli hoc e ad, qd nullum ad e hoc,
qd n semper universalis negativam convertit simpliciter. In hoc conso
ante est contentio, cum e proutem supponit collectiva, sicut debet,
dicere, qd nulli hoc e collectio cum ad hunc qd nullo collectivo volens
e hoc, vel die regulam solum laquei de grato distributio n collectiva